

طراحی الگوی امنیت فرهنگی در توسعه پایدار

سعیده زارع^۱

دکتر رمضان جهانیان^{۲*}

دکتر مهتاب سلیمی^۳

چکیده

هدف از این پژوهش طراحی الگوی امنیت فرهنگی در توسعه پایدار است. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش جمع آوری داده‌ها توصیفی - پیمایشی و از نظر نوع داده‌ها آمیخته (کمی - کیفی) است. جامعه آماری در بخش کیفی (بخش مصاحبه) ۱۵ نفر از خبرگان و متخصصین، و صاحب نظران آشنا به مباحث امنیت فرهنگی در وزارت علوم بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. جامعه آماری در بخش کمی شامل کارشناسان و مدیران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۹۹-۹۸ می‌باشند که در ارتباط با موضوع تحقیق آگاهی دارند که با استفاده از محاسبه حجم نمونه در معادلات ساختاری و روش نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۲۲۶ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش در بخش کیفی شامل مصاحبه و روش نظریه پردازی داده بنیاد بود و برای وصول اطمینان از روایی آن، از نظرات اساتید و مدیران دانشگاه که در این حوزه خبره و مطلع بودند استفاده شد و در بخش کمی، از ابزار پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. در این پژوهش از ۳ پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه اول که جهت شناسایی و تعیین ابعاد و مولفه‌های امنیت فرهنگی و توسعه پایدار می‌باشد و پرسشنامه دوم جهت بررسی وضعیت موجود و مطلوب امنیت فرهنگی در توسعه پایدار مورد استفاده قرار گرفته است. و پرسشنامه سوم که به جهت بررسی و تعیین اعتبار الگو مورد استفاده قرار گرفته است. برای سنجش روایی صوری پرسشنامه از طریق اجرای آزمایشی، روایی محتوا و روایی سازه از طریق قضاوت خبرگان و مرور جامع ادبیات استفاده شده است. همچنین به منظور محاسبه پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ بهره گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی پژوهش از طریق کدگذاری انجام پذیرفت و در بخش کمی در دو قسمت توصیفی و در قسمت استنباطی از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی جهت بررسی شناسایی مولفه‌ها در پرسشنامه اول، و آزمون تی زوجی جهت بررسی وضعیت موجود و مطلوب و نیز از آزمون فریدمن جهت تعیین درجه تناسب الگو با استفاده از نرم افزار SPSS و LISREL استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل محیط زیستی، عوامل سیاسی، عوامل ملی، مذهبی در این میان تأثیر گذارند و همچنین ۵۰ مولفه به عنوان مولفه‌های امنیت فرهنگی در توسعه پایدار شناسایی شدند.

واژه های کلیدی: امنیت فرهنگی - توسعه پایدار

^۱ دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج ایران misszare207@gmail.com

^۲ استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران* (نویسنده مسئول) ramezanjahanian@yahoo.com

^۳ استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران salimi_331@yahoo.com

مقدمه

انسان هسته اصلی توسعه یافتگی و عامل بنیادی هرگونه پیشرفت و تحولی به شمار می آید. پژوهش ها نشان می دهد که امروزه کارکنان منبع مهم مزیت رقابتی سازمان بوده و اقدامات و سیاستهای مدیریت منابع انسانی در جهت حمایت های استراتژی سازمان را به اجرا در می آورند (صالحی امیری، ۱۳۹۱). مدیریت نیروی انسانی به طور مستقیم و غیرمستقیم میتواند در بهبود شاخصهای اثربخشی همچون میزان جابه جایی یا ترک خدمت کارکنان، میزان غیبت کارکنان، سازگاری نقش، کیفیت خدمات، میزان حوادث، انحراف پذیری، انطباق برای تغییر رویه های استاندارد عملیاتی در پاسخ به تغییرات محیطی، رضایتمندی شغلی افراد، انگیزش و روحیه کارکنان نقش بسیار مهمی داشته باشد (عیوض زاده و معینان، ۱۳۸۹). سازمان عبارت است از مجموعه ای متشکل از گروهی انسان با توانایی ها و ویژگی های مختلف که در جهت رسیدن به هدف با اهداف از پیش تعیین شده، با استفاده از ابزار و لوازم موجود و قابل دسترس، در پرتو روش های خاص انجام کار، تحت سرپرستی یا هدایت یک یا چند مدیر، و با رعایت موازین و مقررات مشخص یا یکدیگر همکاری می کنند. یکی از سازمانهای مهم و مؤثر در جهان امروز سازمانهای آموزشی هستند. این سازمان ها تأثیر بس شگرفی در آینده اجتماع ایفا می نمایند. سازمانهایی که الگوی کلیه نهادها و مؤسسات و سازمانهای رسمی جامعه میباشند. موضوع اصلی و محور اساسی این سازمانها انسان است و مهمترین و دشوارترین مسأله مرتبط با انسان، تعلیم و تربیت اوست. مقولهی بسیار مهمی که سایر سازمانها نسبت به آن چندان مسئولیتی را پذیرا نیستند و این مسئولیت خطیر را به سازمانهای آموزشی واگذار مینمایند. حتی خانواده که یکی از نهادهای اصلی و اساسی اجتماع محسوب می شود در برخی موارد مسئولیت تام تعلیم و تربیت فرزندان را به سازمان های آموزشی محول می نماید. ثمربخشی سازمانهای آموزشی از یک سو تبدیل انسان های خام و مستعد به انسان های سالم، خلاق، بالنده، متعادل و رشد یافته است و از دیگر سو تأمین کننده نیازهای نیروی انسانی جامعه در سطوح مختلف و در بخش های متفاوت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است (کریمی و سلیمی، ۱۳۹۴).

مفهوم توسعه پایدار مفهومی است که در سالهای اخیر در ادبیات جامعه شناسی مطرح شده است. طبق سمپوزیومی که در سال ۱۹۹۱ در لاهه برگزار شد، در مورد مفهوم توسعه پایدار آمده: «اگر منظور از توسعه گسترش امکانات زندگی انسانهاست، این امر نه تنها در مورد نسل حاضر بلکه برای نسل های آینده نیز مدنظر باشد». منظور از توسعه پایدار، تنها حفاظت از محیط زیست نیست، بلکه مفهوم جدیدی از رشد اقتصادی است، رشدی که عدالت و امکانات زندگی را برای تمام مردم جهان و نه تعداد اندکی افراد برگزیده است. در فرایند توسعه پایدار سیاست های اقتصادی، مالی، تجاری، انرژی، کشاورزی، صنعتی و ... به گونه ای طراحی می شود که توسعه اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی را تداوم بخشد. بر این اساس دیگر نمی توان برای تأمین مالی مصارف جاری، بدهی های اقتصادی که بازپرداخت آن بر عهده نسل های آینده است ایجاد کرد. در نهایت توسعه پایدار به معنی عدم تحمیل آسیب های اقتصادی، اجتماعی یا زیست محیطی به نسل های آینده است. در مفهوم لغوی، توسعه پایدار نوعی از توسعه است که می تواند به طور نامحدود ادامه داشته باشد و مفهوم پایداری اغلب در چارچوب منابع تجدیدشونده نظیر جنگل ها، منابع دریایی، مراتع، آب و خاک و نیز نیروی انسانی مورد توجه قرار می گیرد (شرمان، ۲۰۱۶).

بر طبق تعریف بین‌المللی برنامه محیطی سازمان ملل متحد^۱ توسعه پایدار توسعه‌ای است که نیازهای نسل حاضر را برآورده سازد بدون اینکه توانایی‌های نسل آینده را در رفع نیازهایشان به مخاطره اندازد. مفهوم توسعه پایدار ناظر بر این واقعیت انکارناپذیر است که درس‌های مربوط به اکولوژی می‌تواند و باید در روندهای اقتصادی به کار گرفته شود. بر این اساس، با توجه به مضمون کلی ادبیات بین‌المللی مربوط به این رویکرد نوین توسعه‌ای می‌توان گفت که مفهوم توسعه پایدار ناظر بر فرایند هدایت شده و اصلاح شده تعریفی از توسعه اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در کنار توسعه اقتصادی، صنعتی شدن و توسعه کشاورزی به ویژه نیل به یک کشاورزی پایدار است و در آن همزمان و به صورتی یکپارچه توسعه انسانی، حفظ محیط زیست، کاهش فقر، محو گرسنگی نابرابری در قدرت از طریق قوی‌سازی مردم و گسترش دموکراسی و مشارکت نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. اولین بار کاربرد واژه توسعه پایدار توسط باربارا وارد (۱۹۷۰) در اعلامیه کوکویاک درباره محیط زیست و توسعه بکار رفت. توسعه پایدار ایجاد تعادل میان توسعه و محیط زیست است. در سال ۱۹۸۰ برای نخستین بار نام توسعه پایدار در گزارش سازمان جهانی حفاظت از منابع طبیعی (IUCN) آمد. این سازمان در گزارش خود با نام استراتژی حفظ منابع طبیعی این واژه را برای توصیف وضعیتی به کار برد که توسعه نه تنها برای طبیعت مضر نیست، بلکه به یاری آن هم می‌آید. پایداری می‌تواند چهار جنبه داشته باشد: پایداری در منابع طبیعی، پایداری سیاسی، پایداری اجتماعی و پایداری اقتصادی. در حقیقت توسعه پایدار تنها بر جنبه زیست‌محیطی اتفاقی تمرکز ندارد، بلکه به جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی آن هم توجه می‌کند. توسعه پایدار محل تلاقی جامعه، اقتصاد و محیط زیست است (مورفی و همکاران، ۲۰۱۶).

موضوع آموزش و نقش برنامه‌ریزی آموزشی در توسعه پایدار از دیر باز مورد بحث و گفتگوی فراوان بوده است. برنامه‌ریزی یک جریان طبیعی در جوامع بشری است، بهره‌مندی از برنامه‌ریزی در آموزش را می‌توان در قدیمی‌ترین دوران‌های تاریخی ملاحظه نمود. ۲۵ قرن پیش اسپارتا یک سیستم آموزشی متناسب با اهداف مشخص نظامی، اجتماعی و اقتصادی بنا نهاد. افلاطون در کتاب جمهوری طرحی به نام «مدرسه در خدمت اجتماع» را پیشنهاد کرد. امروزه، آموزش دارای رابطه‌ی تنگاتنگ با توسعه است و برای تعیین رابطه‌ی آن با نیازهای توسعه باید آموزش در دو سطح به طور همزمان عمل کند

اول) اصلاح ساختار اقتصادی و اجتماعی و محرک‌هایی که خارج از سیستم آموزشی وجود دارند، که به طور وسیعی تعیین‌کننده ساختار و میزان تقاضای کلی برای آموزش می‌باشد. دوم) اصلاح کارایی و کفایت سیستم‌های آموزشی از طریق ایجاد تغییرات متناسب در محتوای دوره‌ها، تغییر ساختار نظام آموزشی، ارتقای مقررات و روش‌های آموزش حرفه‌ی. بنابراین از طریق اجرای سیستم‌های شایسته و تعیین یک روش مناسب کلی برنامه‌ریزی آموزشی می‌توان رابطه‌ی مثبت بین آموزش و پژوهش با توسعه پایدار برقرار ساخت (دارابی، تقوایی و یزدی، ۱۳۹۷).

فرهنگ، عناصر و اجزای آن، شامل اعتقادات، باورها و ارزش‌ها، از جمله مؤلفه‌های تحکیم وحدت ملی است، به طوری که پیچیده‌ترین و مهم‌ترین مؤلفه امنیت ملی در هر کشور، امنیت فرهنگی است. برای کشورهای مانند جمهوری

¹ UNEP

² Murphy et al

اسلامی ایران که هویت ایرانی - اسلامی به عنوان یکی از منابع قدرت نرم آن محسوب می شود، توجه به مؤلفه هویت از اهمیت ویژه ای برخوردار است. به همین دلیل بخشی از جنگ نرم مخالفان نظام به سمت تخطئه، مبانی فکری اعتقادی و ارزشی جمهوری اسلامی ایران متمرکز شده است (بابلیان و دادبین، ۱۳۹۳). فرهنگ سازمانی، شیوه ی زندگی یک سازمان است و عملکرد افراد به مثابه یکی از مهمترین منابع سازمانی، متأثر از فرهنگ آن سازمان است. مطالعات نشان میدهد که فرهنگ سازمانی، بر رفتار فردی، انگیزش، رضایت شغلی، خلاقیت و نوآوری، شیوه تصمیم گیری و میزان مشارکت کارکنان در امور، میزان فداکاری و تعهد، انضباط، سخت کوشی، سطح اضطراب و مانند آن مؤثر است، بنابراین هر یک میتواند به مثابه معیاری برای ارزیابی موفقیت شغلی محسوب شود. فرهنگ سازمان، به طوری عمده تحت تأثیر فلسفه های مدیریت و شیوه ی رهبری و رفتار آنها شکل می پذیرد. مدیرانی که پذیرای افکار و نظرات بوده، برای کارکنان احترام قائل باشند و آنان را عواملی مؤثر و حیاتی برای توفیق سازمان بدانند، بهترین سرمایه های یک سازمان هستند (عزیزی نژاد و قالی زاده کلهر، ۱۳۹۷).

از آنجایی که امر آموزش از سنین ابتدایی انسان بر دوش بدنه علمی کشور قرار گرفته است بنابراین در ایجاد و تامین معنا و مفهوم امنیت مسئولیت سنگینی بر دوش سازمان های آموزشی از جمله آموزش عالی قرار گرفته است. اما امنیت در برهه کنونی دارای معنای متفاوتی شده و دارای گستردگی های خاصی شده است. به دلیل پیچیدگی های دنیای کنونی و تاثیر فضاها امنیتی مختلف بر همدیگر، مفاهیم مختلف امنیت نیز در کاربرد آن دچار تشتت های فراوانی شده است. پیچیدگی های امنیتی باعث شده است که تنها آموزش عالی در ایجاد امنیت تعیین کننده نباشد، به خصوص در زمانی که بحث منافع ملی مطرح باشد سازمانها، وزارتخانه های مختلف، افراد و شخصیت های مهم کلان کشوری، سازمانهای غیر دولتی و بین المللی در این زمینه نقش به سزایی ایفا می کنند. در بررسی های بدست آمده از این سازمان، شاخص های امنیت فرهنگی در این سازمان در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و ارتقای رفاه عمومی در این سازمان در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. با توجه به مطالب ارائه شده و اهمیت فرهنگ و امنیت فرهنگی در توسعه پایدار در حوزه سازمان های آموزشی، در پژوهش حاضر مسئله اصلی این است که الگوی جامع امنیت فرهنگی در توسعه پایدار در سازمان های آموزشی چه الگویی است؟

پیشینه تحقیق

پیشینه داخلی

- شکوهی منش (۱۳۹۷) به تدوین و اعتباریابی الگوی امنیت در توسعه گردشگری پایدار پرداخت. روش پژوهش ترکیبی متوالی اکتشافی است. در این پژوهش، از ابزار مصاحبه نیمه ساختار یافته و پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. برای تحلیل داده های کیفی از تحلیل مضمون در سه سطح مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر استفاده شده است. با استفاده از روش همسوسازی داده ها، اعتبارپذیری داده ها، مورد تأیید قرار گرفت. برای تحلیل داده های کمی از روش های آزمون تی تک نمونه ای استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که این الگو دارای ۵ مضمون فراگیر (امنیت اجتماعی، امنیت اقتصادی، امنیت سیاسی، امنیت زیست محیطی

و امنیت فرهنگی)، ۱۲ مضمون سازمان‌دهنده و ۲۰۰ مضمون پایه است. روابط میان این مضمون‌ها نیز در قالب یک الگو ارائه شده است. همچنین ابعاد پنج‌گانه الگوی امنیت در توسعه گردشگری پایدار از دیدگاه نیروی شاغل در نیروی انتظامی از اهمیت بالاتری از سطح قابل قبول برخوردار بود.

- شیخی راد و همکاران (۱۳۹۷) تبیین راهکارهای دستیابی به امنیت پایدار با تاکید بر مولفه‌های فرهنگی در استان سیستان و بلوچستان را مورد مطالعه قرار دادند. در این تحقیق، تاثیر چهار مولفه شیخوخت و ریشسفیدی، رسانه‌های گروهی، نهادهای آموزشی و تربیتی و فرهنگ مذهبی و باورهای دینی بر امنیت در استان سیستان و بلوچستان بررسی شده است. در نهایت با استفاده از آزمون فریدمن به رتبه‌بندی عوامل پرداخته ایم. براساس نتایج حاصل از تحقیق، تمام عوامل مطرح شده بر ایجاد و ارتقای امنیت پایدار در استان تاثیرگذار بوده‌اند. نتایج این تحقیق تاکید بر آن دارد که رسانه‌های گروهی ملی و محلی، نهادهای آموزشی رسمی و غیررسمی، معتمدان محلی و بزرگان قومی و همچنین توجه و تاکید بر اشتراکات دینی و مذهبی از جمله مولفه‌های بسیار تاثیرگذاری هستند که میتوان از آنها به عنوان ابزاری کارآمد و موثر در ایجاد امنیت پایدار در استان استفاده کرد.

- صداقت (۱۳۹۷) مدل توسعه پایدار گردشگری در جهت تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را ارائه نمود. در این پژوهش روش تحقیق تلفیقی از نوع طرح اکتشافی بوده است. شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری با اسناد کاوی و مصاحبه با خبرگان صنعت گردشگری با استفاده از روش "داده بنیاد" و شاخص‌های تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از الگوی پایه پیشرفت اسلامی ایرانی با استفاده از روش "تحلیل مضمون" استخراج و مدل توسعه پایدار گردشگری در جهت تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت پیشنهاد شد. در این مدل عوامل علی توسعه پایدار گردشگری (نگرانی‌های زیست‌محیطی ایران، اهمیت اثرات گردشگری و بعد ژئوپولیتیک ایران)، عوامل محوری (پایداری منابع گردشگری، آینده‌نگری در حفظ منابع گردشگری و عدالت و برابری در استفاده از منابع گردشگری)، عوامل زمینه‌ای (مشارکت و انسجام ذی‌نفعان گردشگری، فرهنگ‌سازی نسبت به گردشگری و آموزش و پژوهش گردشگری)، عوامل مداخله‌گر (حس مکان گردشگری، مدیریت مالی گردشگری، ایمنی و امنیت در گردشگری، علم و فناوری‌های نوین گردشگری و حکمروایی خوب در گردشگری)، عوامل راهبردی (خط‌مشی‌گذاری و برنامه‌ریزی گردشگری، بازاریابی گردشگری، مدیریت زیست‌محیطی منابع کشور، مدیریت حمل‌ونقل گردشگری، مدیریت منابع گردشگری، مدیریت کیفیت جامع گردشگری و ارزیابی و نظارت پایداری گردشگری) و عوامل پیامدی (غناي فرهنگي ايران اسلامي، حفاظت از منابع گردشگری، رضایت گردشگران و رفاه و کیفیت زندگی) با پیشرفت اجتماعی، پیشرفت علمی و فناوری، پیشرفت فرهنگی و دینی، پیشرفت اقتصادی و پیشرفت سیاسی و امنیتی در مضمون فراگیر تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در یک چارچوب فرآیندی، همپوند شده‌اند. هم‌چنین با استفاده از مدل معادلات ساختاری و تحلیل عاملی تأییدی مدل توسعه پایدار گردشگری در جهت تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از نظر خبرگان صنعت گردشگری با پرسشنامه آزمون شد. در مجموع تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش نشان داد توسعه پایدار گردشگری، تنها راه ممکن نیست اما یکی از راه‌های خوب برای پیشرفت کشور در چارچوب الگوی

اسلامی ایرانی است، لذا بر توسعه پایدار گردشگری به منزله محملی برای صدور فرهنگ اسلامی ایرانی (با تکیه بر سرمایه‌های تاریخی، تمدنی و قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران)، تقویت اقتصاد درون‌زا (با معرفی جایگزینی برای نفت، توسعه اشتغال بومی و جست‌وجوی راهکارهای جدید برای مقابله با تحریم‌های بین‌المللی)، عدالت سرزمینی (با تکیه بر بهره‌مندی مناسب از ظرفیت‌های منطقه‌ای و سرزمینی) و حفظ محیط‌زیست (با تکیه بر سرمایه‌های ماندگار منابع طبیعی کشور و جست‌وجوی راهکارهای جدید برای مقابله با بحران آب) تأکید می‌شود و هم‌چنین با توجه به اینکه تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در این تحقیق بیشترین تأثیر را بر پیشرفت فرهنگی و دینی و پیشرفت علمی و فناوری دارد، توسعه پایدار گردشگری جمهوری اسلامی ایران توسعه پایدار دانش‌بنیان و دین‌محور است.

- نتایج پژوهش کلاسی دارابی و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان "ارایه مدل ابعاد آموزشی و پژوهشی مراکز رشد و تأثیر آن بر توسعه پایدار دانشگاه‌ها" بیانگر آن است که ابعاد آموزشی و پژوهشی مراکز رشد بر توسعه پایدار دانشگاه‌ها اثرگذار بود و میزان ضریب عاملی استاندارد بعد آموزشی ۰/۶۴ و پژوهشی ۰/۶۱ برآورد شده است. بنابراین بعد آموزشی بیشترین تأثیر و بعد پژوهشی مراکز رشد کمترین تأثیر را بر توسعه پایدار در دانشگاه‌های آزاد اسلامی مازندران به خود اختصاص دادند.
- نتایج پژوهش شه بخش، ذوالفقاری، کلانتری (۱۳۹۷) با عنوان "طراحی الگوی ساختاری فرهنگ مدیریت جهادی در بنگاه‌های اقتصادی دولتی" نشان داد مدل نهایی با ۱۴ مولفه و ۹۸ گویه با آلفای کرونباخ ۰/۹۷ از پایایی خوبی برخوردار بوده و تحلیل عاملی تأییدی نیز برازش خوب الگوی نهایی را نشان داد.

پیشینه خارجی

- پژوهش دندان، لیون، تنگتونگ، یکسان، یوجونگ، جانگسون (۲۰۱۹) با عنوان "طراحی سیستم موسیقی اطلاعاتی در مرکز فرهنگی مبتنی بر IoT" چنین برآورد شد که طراحی کلی، بر اساس ایده طراحی سطح بالا از نظارت متمرکز، مجموعه‌ای از سیستم جامع هوشمند شامل لایه سنجش داده‌ها، لایه انتقال شبکه، لایه میانی و لایه پردازش داده‌ها طراحی شده است. تحت این معماری، زیر سیستم می‌تواند به صورت افقی مقیاس بندی شود، و تجزیه و تحلیل موردی سیستم‌های هوشمند برای هر طراحی زیر سیستم مانند نظارت بر داده‌های موزه فرهنگی، شبکه حسگر بی سیم و شبکه هوشمند TPAD (ترمینال) انجام می‌شود. دوم، سه نوع فناوری پشتیبانی IoT از فناوری ZigBee، فناوری RFID و فناوری پلتفرم تک تراشه / جاسازی شده برای سناریوهای کاربردی سیستم‌های هوشمند استفاده می‌شود و با سایر ابزارهای فنی مانند کنترل فازی، ورود به سیستم و چند مورد ترکیب می‌شود. زمانبندی کار هدف کنترل هوشمند حاصل شده است.
- پژوهش دونالد، آنه، استفان، بتون، دانیل، کریستین (۲۰۱۸)، با عنوان "طراحی و ارزیابی سیستم آموزش فرهنگی مبتنی بر آواتار" نتایج نشان می‌دهد که شرکت کنندگان آموزش داده شده با بازی مبتنی بر آواتار، درک فرهنگ افغانستان را به طور قابل توجهی بهبود بخشیده اند. ($P < 0.01$) با این حال، وارونگی نقش باعث بهبود عملکرد نمی‌شود. علاوه بر این، پاسخ به یک پرسشنامه نشان داد که شرکت کنندگان در

بازی مبتنی بر آواتار نسبت به گروه کنترل فیلمبرداری شده تر، درک بیشتری از درک افغانستان از فرهنگ افغانستان داشتند.

- در پژوهش ای چو و هانگ (۲۰۱۷) با عنوان "یک مدل بازیابی نرم افزار برای تیم های توسعه نرم افزار متقابل فرهنگی" نتایج نشان داد CCSDT به دلیل این واقعیت که توسعه نرم افزار به یک تجارت جهانی تبدیل شده است در سالهای اخیر محبوبیت زیادی پیدا کرده است. با این حال، هرچه بیشتر CCSDT شکل می گیرد، بسیاری از چالش ها و مسائل در آن محیط های بین فرهنگی مطرح می شود که ناشی از سوء استفاده، سوء تفاهم، اختلافات فرهنگی و درگیری ها است. در این مقاله از SGM برای کمک به حل مشکلات استفاده شده است.

- کیو و همکاران (۲۰۱۴)، پژوهشی را تحت عنوان "توسعه پایدار پارک های صنعتی اقتصادی در چین" انجام دادند، نتایج نشان داد مقیاس های معمول زیست محیطی برای پارک های اقتصادی صنعتی و همزیستی فراهم شده برای ایفای نقش ارزش در تولید کارآیی توسعه پایدار برای پارک های اقتصادی صنعتی نقش مفیدی داشته است هم چنین کمک برای طراحی و اجرای آزمایش های محیطی برای توسعه پایدار را فراهم می کنند.

چارچوب نظری

طبق تعریف بین المللی برنامه محیطی سازمان ملل متحد، توسعه پایدار توسعه ای است که نیازهای نسل حاضر را برآورده سازد بدون آنکه توانایی های نسل آینده را در رفع نیازهای شان به مخاطره اندازد. در حقیقت اندیشمندان توسعه معتقدند گسترش امکانات زندگی، ارتقای رفاه عمومی، رابطه با محیط زیست و موهبت های طبیعی، انرژی و ... همه و همه باید در راستای عدالت اجتماعی صرف گردد تا نسل آینده را از این موهبت های طبیعی و حق زیستن محروم نسازد (گودیکس و همکاران، به نقل از دارابی و همکاران، ۱۳۹۷). می توان امنیت فرهنگی را به عنوان شاخصه ای برای ظرفیت جامعه به منظور حفاظت از ویژگی های خاص خود در مقابل تغییر شرایط و تهدیدات مادی و معنوی دانست (آشنا و اسماعیلی، ۱۳۸۹: ۷۶)؛ به عبارت دیگر، مصونیت فرهنگی فرد و جامعه از هرگونه تعرض و تهدید را امنیت فرهنگی می گویند (صالحی امیری، ۱۳۸۸: ۵۶).

مولفه های توسعه پایدار

۱- انسان:

۲- کودکان و نوجوانان:

تمیسیون برانت لند توسعه پایدار را به عنوان توسعه ای که حواجی کنونی را تامین می کند بدون آنکه توانایی نسل آینده برای برآوردن نیازهای خود را به مخاطره افکند تعریف کرد (اسکوبل و همکاران، ۲۰۱۲).

۳- زنان:

دنیای آینده نمی تواند بر مبنای این نابرابری های اسفناک تداوم پیدا کند. توجه به محرومیت مضاعف زنان و نیازمندی های حیاتی کودکان و جوانان مسلما از نقش مردان کم نخواهد کرد. فعالان عرصه های مختلف توسعه پایدار برآند تا باز کردن محرومیت و تبعیض از جهره جهان، دنیای آینده به محیطی بر آرنده برای زندگی توام با آزادی، صلح یا آرامش و برابری برای همه انسانها تبدیل شود (اسکوبل و همکاران، ۲۰۱۲).

۴- محیط زیست:

در زمان ما همانطور که در سطور قبلی این تحقیق اشاره شد. محیط زیست تبدیل بله معیار شده است، معیاری که هر روز بیش از پیش در جهان فراگیر می شود. و توسعه تنها زمانی پایدار است که بر شالوده اصل بوم شناسی استوار باشد (اسکوبل و همکاران، ۲۰۱۲).

۵- فرهنگ:

با پذیرش فرهنگ به عنوان یک رکن اصل توسعه و پایداری راه برای ورود دیگر مولفه های معنوی و غیر مادی گشوده می شد (اسکوبل و همکاران، ۲۰۱۲).

۶- آموزش:

در دوران ما آموزش و پرورش به عنوان موثرترین ابزار جوامع برای ورود به چالشهای آینده مورد توافق قرار گرفته و اصولا پذیرفته شده است که در پرتو آموزش و پرورش دنیای فردا شکل خواهد گرفت (اسکوبل و همکاران، ۲۰۱۲).

علم:

برخورد گزینش با دانش و اطلاعات و اعمال کنترل بر آن عملا زمینه های آگاهی و مشارکت را مسدود می کند و از طرفی بدون مشارکت آگاهانه مردم، توسعه پایدار میسر نخواهد شد (صالحی و حافظیان، ۱۳۹۷).

مشارکت:

حضور آگاهانه مردم در صحنه سیاسی بویزه در سالهای اخیر، به عنوان یکی از شاخصه های اصلی توسعه پایدار مورد تاکید قرار گرفته است (صالحی و حافظیان، ۱۳۹۷).

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش جمع آوری داده ها توصیفی - پیمایشی و از نظر نوع داده ها آمیخته (کمی - کیفی) است. جامعه آماری در بخش کیفی (بخش مصاحبه) ۱۵ نفر از خبرگان و متخصصین، و صاحب نظران آشنا به مباحث امنیت فرهنگی در وزارت علوم بودند که با روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند. جامعه آماری در بخش کمی شامل کارشناسان و مدیران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال ۹۹-۹۸ می باشند که در ارتباط با موضوع تحقیق

آگاهی دارند که با استفاده از محاسبه حجم نمونه در معادلات ساختاری و روش نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۲۲۶ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش در بخش کیفی شامل مصاحبه و روش نظریه پردازی داده بنیاد بود و برای حصول اطمینان از روایی آن، از نظرات اساتید و مدیران دانشگاه که در این حوزه خبره و مطلع بودند استفاده شد و در بخش کمی، از ابزار پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. در این پژوهش از ۳ پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه اول که جهت شناسایی و تعیین ابعاد و مولفه‌های امنیت فرهنگی و توسعه پایدار می‌باشد و پرسشنامه دوم جهت بررسی وضعیت موجود و مطلوب امنیت فرهنگی در توسعه پایدار مورد استفاده قرار گرفته است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی پژوهش از طریق کدگذاری انجام پذیرفت و در بخش کمی در دو قسمت توصیفی و در قسمت استنباطی از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی جهت بررسی شناسایی مولفه‌ها در پرسشنامه اول، و آزمون تی زوجی جهت بررسی وضعیت موجود و مطلوب و نیز از آزمون فریدمن جهت تعیین درجه تناسب الگو با استفاده از نرم افزار SPSS و LISREL استفاده شد.

تحلیل داده‌ها

الف) امکان انجام تحلیل عاملی

جدول آزمون KMO و بارتلت

کیسر-میر		.8۷۵
بارتلت	کا اسکوار	1.۳۷۴E4
	درجه آزادی	3۴۹
	سطح معناداری	.000

جدول ۲ واریانس کل تبیین شده

واریانس کل تبیین شده									
سوالات	بردار اولیه			استخراج چرخش یافته			مربع مجدد چرخش یافته		
	کل	درصد اختلاف	درصد تجمعی	میزان کل	درصد اختلاف	درصد تجمعی	کل	درصد اختلاف	درصد تجمعی
1	5.513	22.052	22.052	5.513	22.052	22.052	5.304	21.215	21.215
2	4.811	19.243	41.295	4.811	19.243	41.295	4.835	19.342	40.557
3	4.213	16.853	58.148	4.213	16.853	58.148	4.171	16.682	57.240
4	3.139	12.557	70.705	3.139	12.557	70.705	2.846	11.383	68.623
5	2.611	10.445	81.150	1.093	.387	89.967	1.554	6.94	89.652
6	1.479	5.914	87.064	1.087	.365	89.999	1.493	6.91	89.578
7	1.409	4.634	88.698						
8	1.379	4.514	88.915						
.									
.									
.									
47	.066	.233	99.278						
48	.03۶	.1۴۹	99.8۸۹						
49	.03۱	.1۳۸	99.۹۲۱						
50	.029	.129	100.000						

در مجموع تمامی ۶ عامل با مقادیر ویژه بالاتر از یک توانسته اند 89.672 از واریانس ۵۰ گویه مربوط به پرسشنامه را تبیین کنند.

در این مرحله از آزمون فریدمن استفاده می کنیم. فرضیه های این آزمون به صورت ذیل است::

زیر شاخص های از اهمیت یکسانی برخوردارند $H_0 =$

جدول ۳ آزمون فریدمن

سطح معناداری	درجه آزادی	کای دو	تعداد	آزمون فریدمن
۰/۰۰۰	49	6.941E3	226	

مقدار sig، بدست آمده که برابر ۰/۰۰ است و از ۰/۰۵ کمتر است فرض صفر آماری در سطح معناداری 95 درصد مردود و فرض یک پذیرفته می شود. با این وصف، اولویت ها و رتبه های زیر شاخص ها مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول ۴ رتبه بندی زیر شاخص های تحقیق

سوالات	رتبه میانگین
سوال ۱	7.29
سوال ۲	24.03
سوال ۳	11.40
سوال ۴	۲۹.55
سوال ۵	۳۴.44
سوال ۶	11.28
سوال ۷	7.37
سوال ۸	۳۳.93
سوال ۹	25.76
سوال ۱۰	15.10
سوال ۱۱	۳۰.85
سوال ۱۲	۳۲.99
سوال ۱۳	14.96
سوال ۱۴	25.91
سوال ۱۵	24.31
سوال ۱۶	24.91
سوال ۱۷	24.80
سوال ۱۸	24.15

سوال ۱۹	23.61
سوال ۲۰	23.۱۲
سوال ۲۱	24.83
سوال ۲۲	24.76
سوال ۲۳	11.23
سوال ۲۴	24.81
سوال ۲۵	19.21
سوال ۲۶	11.83
سوال ۲۷	12.63
سوال ۲۸	14.11
سوال ۲۹	12.67
سوال ۳۰	11.34
سوال ۳۱	26.12
سوال ۳۲	25.87
سوال ۳۳	15.60

سوالات	رتبه میانگین
سوال ۱	7.29
سوال ۲	24.03
سوال ۳	11.40
سوال ۴	۲۹.55
سوال ۵	۳۴.44
سوال ۶	11.28
سوال ۷	7.37
سوال ۸	۳۳.93
سوال ۹	25.76
سوال ۱۰	15.10
سوال ۱۱	۳۰.85
سوال ۱۲	۳۲.99
سوال ۱۳	14.96
سوال ۱۴	25.91
سوال ۱۵	24.31
سوال ۱۶	24.91
سوال ۱۷	24.80
سوال ۱۸	24.15

سوال ۱۹	23.61
سوال ۲۰	23.۱۲
سوال ۲۱	24.83
سوال ۲۲	24.76
سوال ۲۳	11.23
سوال ۲۴	24.81
سوال ۲۵	19.21
سوال ۲۶	11.83
سوال ۲۷	12.63
سوال ۲۸	14.11
سوال ۲۹	12.67
سوال ۳۰	11.34
سوال ۳۱	26.12
سوال ۳۲	25.87
سوال ۳۳	15.60
سوال ۳۴	16.23
سوال ۳۵	32.31
سوال ۳۶	15.92
سوال ۳۷	33.76
سوال ۳۸	11.23
سوال ۳۹	16.78
سوال ۴۰	13.23
سوال ۴۱	14.85
سوال ۴۲	16.25
سوال ۴۳	17.28
سوال ۴۴	16.34
سوال ۴۵	21.16
سوال ۴۶	26.37
سوال ۴۷	۳۲.۱۲
سوال ۴۸	18.22
سوال ۴۹	18.75
سوال ۵۰	19.03

بیشترین اهمیت را سوالات ۵، ۸ و ۱۲ یعنی بعد سیاست گذاری، آموزش و پرورش کشور و احیا و ترویج ارزش ها و باورهای ملی برخوردارند.

با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی توانستیم دسته بندی از عوامل اصلی و ابعاد به دست آوریم که این دسته بندی به صورت شکل ۴ است. در این شکل ۶ عامل اصلی وجود دارد که ۵۰ سوال پرسشنامه که گویه های تحقیق هستند در میان این ۶ عامل توزیع شده اند. و همانطور که در مدل آبخاری دیده می شود هر عامل اصلی در سمت راست و شاخص ها در سمت راست نشان داده شده است.

نتایج

در این تحقیق، به منظور جمع آوری داده‌های کیفی ابتدا با ۱۵ نفر از مدیران فرهنگی مصاحبه عمیق از روش رودرو و حضور در محل انجام شد. هدف از این بخش شناسایی و استخراج شاخص‌ها در مصاحبه بود. در این تحقیق از روش گراندد تئوری استفاده شد. پس از کدگذاری‌ها و نیز بررسی پیشینه پژوهش، ۵۰ شاخص به عنوان گویه پرسشنامه مشخص شد. سپس از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد که با انجام تحلیل عاملی اکتشافی، نرم افزار ۵۰ شاخص را در قالب ۶ عامل توزیع نمود و همچنین همه این ۵۰ شاخص برای حضور در مدل مفهومی تحقیق تایید شد. سپس این ۶ عامل بر اساس ماهیت این گویه‌ها نام گذاری گردید که بر اساس جدول ۳-۴، ۴-۴، ۵-۴ شامل **عوامل فرهنگی، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل محیط زیستی، عوامل سیاسی، عوامل ملی و مذهبی** است.

بر اساس ادبیات پژوهش می‌توان اذعان کرد مصونیت فرهنگ فرد و جامعه، از هرگونه تعرض و تهدید را امنیت فرهنگی می‌نامند. به عبارت دیگر: «امنیت فرهنگی عبارت از ایجاد وضعیتی مطمئن، آرامبخش و خالی از هرگونه تهدید و تعرض می‌باشد که انسان نسبت به دین، افکار، اخلاق، آداب و رسوم، باورها و ارزش‌ها، میراث فرهنگی، آثار ادبی و... تدارک دیده است. براساس این تعریف، امنیت فرهنگی در معنای عینی آن «فقدان تهدید» میراث فرهنگی و آثار و ارزش‌های کسب شده است و در معنای ذهنی آن «فقدان ترس» از هجمه‌ها و حمله‌هایی است که ارزش‌ها، آداب و رسوم، اعتقادات و باورها را در معرض خطر استحاله و یا نابودی قرار می‌دهد. هرگاه ما امنیت را بستر رشد، بالندگی و شکوفایی فرهنگ بدانیم و فرهنگ را نیز بستر تعالی و خوشبختی انسان به شمار آوریم تا حدود زیادی ارزش امنیت فرهنگی را مشخص کرده ایم. از این منظر، باید به میزان ارزش و اهمیت فرهنگ، برای امنیت ارزش و اعتبار قائل شد چرا که بذر ارزشمند فرهنگ در زمین شوره زار ناامنی هرگز نمی‌روید و به برگ و بار نمی‌نشیند و لذا اگر امنیت برای فرهنگ جنبه مقدمی داشته باشد از مقدمات واجب می‌باشد.

- امنیت فرهنگی در معنای سلبی به مفهوم نبود و فقدان تهدید برای ارزش‌ها، هنجارها باورهای و میراث بنیادین یک جامعه است که از مقبولیت عام مورد توجه قرار گیرد.
- امنیت فرهنگی در معنای ایجابی به مفهوم تلاش برای حفاظت، بقا و تقویت هنجارهای جامعه باشد.
- استمرار تداوم فرهنگی که ناظر بر انتقال ارزش‌های بنیادین یک جامعه از نسل به نسل دیگری مورد توجه باشد.
- براعت، نوآوری و انطباق فرهنگی که تمرکز بر قدرت تغییر و انطباق یک فرهنگ در تماس با سایر فرهنگها و دگرگونی ای اقتصادی رسیدگی و اجتماعی مورد توجه قرار گیرد.
- مشارکت نهادهای مدنی و مردمی در تدوین، تنظیم و اجرای سیاست‌های فرهنگی کشور مورد توجه قرار گیرد.

- کارآمدی و ناکارآمدی سیاست ای فرهنگی کشور در تامین امنیت فرهنگی مورد بررسی قرار گیرد.
- هم افق بودن جامعه و حکومت در خوره فرهنگی/میزان نهایت مقبولیت و نفوذ سیاست ها و رویکردهای فرهنگی در جامعه مورد توجه قرار گیرد.
- تامین و تضمین حقوق اقلیت های قوی، مذهبی، زبانی و نژادی در لوای فرهنگ ملی مورد توجه قرار گیرد.
- امنیتی و سیاسی کردن/ فکر نکردن مسایل و موضوعات فرهنگی مورد توجه قرار گیرد.
- میزان مشارکت در ساخت ارزش ها، هنجارها و میراث فرهنگی جهان مورد توجه قرار گیرد.
- میزان اعتماد در سرمایه اجتماعی و نسبت آن با امنیت فرهنگی مورد توجه قرار گیرد.
- پایداری - ثبات دراز مدت تقویت گردد

منابع فارسی

- بابالیان، رادین. (۱۳۹۳). امنیت فرهنگی در جامعه اسلامی از منظر نهج البلاغه. پژوهش های اجتماعی اسلامی، آمریکای شمالی، ۱۳۹۳.
- شیخی راد، سیدناصر؛ رضا پویا؛ محمدعلی باستان و حسین گشول، ۱۳۹۷، تبیین راهکارهای دستیابی به امنیت پایدار با تاکید بر مولفه های فرهنگی در استان سیستان و بلوچستان، همایش ملی پیشرفت پایدار؛ رهیافت تاریخ، فرهنگ و تمدن دارالولایه سیستان، تالار بزرگ فردوسی دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشگاه سیستان و بلوچستان، https://www.civilica.com/Paper-SDAHC01-SDAHC01_066.html
- صالحی امیری سیدرضا، قدمی محسن، بیگ زاده یوسف (۱۳۹۱). طراحی و ارائه الگو جهت سنجش تاثیر سرمایه اجتماعی بر ابعاد توسعه پایدار، مدیریت بهره وری (فراسوی مدیریت): دوره ۶، شماره ۲۳، ۱۵-۳۷.
- صداقت، مریم. (۱۳۹۷). مدل توسعه پایدار گردشگری در جهت تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، پارسای داخل کشور دکتری تخصصی (PhD)، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده مدیریت و حسابداری
- عزیزی نژاد، بهاره، قالی زاده کلهر، احمد. (۱۳۹۷). رابطه بین فرهنگ سازمانی و عدالت سازمانی با موفقیت شغلی مدیران مدارس. مدیریت مدرسه. ۶(۱)، ۲۲۷-۲۴۳.
- عیوض زاده، اسماعیل؛ معینان، داود (۱۳۸۹). تأثیر مدیریت منابع انسانی بر بهبود اثربخشی کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق، برنامه ریزی درسی دانش و پژوهش در علوم تربیتی، شماره ۲۷، صص ۲۹۷-۳۰۶.
- کریمی مله، علی؛ بابایی، اکبر، (۱۳۹۰) امنیت ملی از منظر امام خمینی (ره) تهران، چاپ دوم، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- کلائی دارابی، رضا، تقوایی یزدی، مریم. (۱۳۹۷). ارایه مدل ابعاد آموزشی و پژوهشی مراکز رشد و تأثیر آن بر توسعه پایدار دانشگاه ها. مطالعات برنامه ریزی آموزشی. ۷(۱۴)، ۱۱-۱۴۶.

- کلائی دارابی، رضا تقوایی یزدی، مریم. (۱۳۹۷). ارایه مدل ابعاد آموزشی و پژوهشی مراکز رشد و تأثیر آن بر توسعه پایدار دانشگاه ها. مطالعات برنامه ریزی آموزشی. 7(14), 146-171.
- کلائی دارابی، رضا تقوایی یزدی، مریم. (۱۳۹۷). ارایه مدل ابعاد آموزشی و پژوهشی مراکز رشد و تأثیر آن بر توسعه پایدار دانشگاه ها. مطالعات برنامه ریزی آموزشی. 7(۱۴)، ۱۱-۱۴۶.

منابع انگلیسی

- Dandan Zhou, Leiyun Liu, Tongtong Tang, Yixuan Huang, Youjung Lee, Jongsun Hong (2019). Design on intelligence music system in the cultural center based on IoT. *Personal and Ubiquitous Computing*, pp 1-14.
- I Chow, LG Huang(2017). [ICMSS '17](#) Proceedings of the 2017 International Conference on Management Engineering, Software Engineering and Service Sciences. Pages 1-8.
- Murphy, W. D. Karatas-Ozkan, M. and Rae, D. (2016). University incubators in the UK. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 6(1), 401-421.
- Sherman, H.D. (2016). Assessing the intervention effectiveness of business incubation programs on new business start-ups [Electronic version]. *Journal of Developmental Entrepreneurship*; Norfolk, 117-133.